

och sjelfstudium. Allt detta med skäl. Men dervid haltar Förf. på en sida, nemligen då han skall besvara frågan: hvartill tjena väl kunskaper och tankeverksamhet och denna *sjelfständig*?

Vi behöfva icke nämna, att Stenbäcks skrift är till stilen kraftig, har ett varmt och värtaligt språk. Ingen kan lifligare måla det närvarandes brister – men botemedlet, den kristliga uppfostrans och undervisningens art, det lära vi der icke att känna.

J. V. S.

10

11 DICKENS.

Litteraturblad n:o 3, mars 1855

Med den korta öfverskriften hafva vi icke för afsigt beteckna någon karakteristik öfver Dicken's författareskap. Meningen är blott att påminna läsaren om denna icke ännu föråldrade företeelse i den moderna litteraturen.

20 Säkert hafva få författare med sina skrifter tillvunnit sig så mycken personlig tillgifvenhet som Dickens. – I hvarje rad, han skrifver, läser man, att han har ett hjerta, öppet för likars glädje och sorger. Och sådana menniskor älskar man, utan att komma ihåg att beundra dem.

Om han med förkärlek målar de lägre samhällsklassernas lif, så kan detta förklaras deraf, att i dessa klasser både glädje och sorg visa sig sannare, än hos de högre, hvilkas känslor oftast äro af lifvets njutning och egoismen förslöade och i sina yttringar bundna af en godtycklig, vanligen naturvidrig konvensans.

30 Dickens romaner kunna icke kallas konstverk. I dem saknas en konstnärlig plan. Nya personer och nya förvecklingar träda i dem oupphörligt till, utan att slutet egentligen bestämmes af annat, än volymernas antal. Men karakterskildringarne äro förträffliga, oftast verkliga typer, hvilkas bild outplånligt kvarstår för läsaren. Gripna ur lefvande lifvet äro hans personer sannfärdiga Engelmän, men idealiserade till en allmänt mensklig betydelse, som gör dem till representeranter af sann mensklighet i hvarje land och på hvarje tid. De äro visst icke öfversvinneligt ädla romanhjeltar och hjeltinnor, som först med brölloppet och barnkammaren falla ned till den platta verkligheten, utan menniskor, som från första stund lefva och röra sig i det verkliga lifvet, men med en själens lyftning, som adlar äfven de lägsta förhållanden, i hvilka deras öde ställt dem. Man kunde derföre säga, att det är hjertats idealisering, som utgör Dickens konstnärskap. Härtill 40 kommer ännu hans utomordentliga kännedom af alla det Engelska samhällslifvets förhållanden och en rik fantasi, hvilken lekande förvecklar och upplöser den ena intrigen på den andra, så att läsarens intresse, bäst det finner sig tillfredsstäldt och emotser ett slut, åter försättes i spänning af nya förvecklingar. Strängt taget bevisar detta för saknaden af konstnärlig plan, vid hvilken handlingens enhet för intresset odeladt, men det utgör dock påtagligen det enda botemedlet för, hvad som brister. Från sentimentalitet bevarar sig Dickens genom 50 lefnadsfriskhet i de förhållanden, han skildrar, och genom den stilla humor, genom hvilken han höjer sig sjelf och läsaren öfver det nedtryckande i lifvets sorger och vanskligheten af dess fröjder. Likväl kan icke nekas, att i hans senaste romaner denna humor framträder mera sällan, än önskligt vore; och totalintrycket af hans skildringar blir onekligen mindre ett friskt mod, än en stilla resignation.

Söker man bland samtidens skönlitteratur en för själ och sinne upplyftande läsning, har man svårt att finna någon bättre, än Dickens romaner och noveller. Att i de högre samhällsklasserna Dickens inte funnit beundrare, är föga förvånande. Englands högadliga och fashionabla kunna väl fördraga, att Bulwer eller Sue sätta sina parfymdoftande hjeltar, tillhörande samhällets grädda, i en tillfällig beröring med hjeltarne bland samhällets afskum; men deras sinne är alltför förslöadt, att med Dickens finna någon poesi i lifvets alldagliga förhållanden, eller att sympatisera med de rent menckliga känslor, genom hvilka han förstår att adla dessa förhållanden. De säga: Dickens är en demokrat, en socialist; han är en tendensförfattare, och hans syfte är att bereda de lägre samhällsklasserna en större andel i lifvets goda. Mena de med lifvets goda icke blott välstånd, utan äfven intellektuel och sedlig bildning, är påståendet utan tvifvel sannt. Dickens har skrivit mycket i denna syftning. Äfven hans romaner och noveller måste bidra för ändamålet. Men såvidt vi känna har han icke skrivit flera, än en tendensroman: »Bleak House», och den är rigtad mot domstolsväsendet i England. I de tidigare finnes ingen annan tendens än den, att söka ett människohjerta under hvarje drägt. Och om Dickens i dem med förkärlek ser till de lägre klasserna, så sker det, såsom ofvan nämndt, emedan han hos dem finner mera sann mencklighet. Ty för den har han en verklig svaghet.

Alla våra läsare torde känna *Syrsan vid spiseln* och *Nyårsnatten*, tvenne Dickens noveller, som äfven i vårt land för några år tillbara voro mycket omtalade. I svensk öfversättning har man utom dessa några hans romaner, såsom *Mr. Humphrey's väggur*, *Oliver Twist*, *Nicholas Nickleby*, tre häften *Noveller*, två häften *Smärre skrifter* och ännu ett par särskildt tryckta mindre skrifter. Förunderligt nog är det, att Dickens skrifter icke alla finnas i svensk drägt. Men äfven de nämnda bilda redan ett romanbibliotek, hvilket hvarje familj skall gläda sig öfver att ega.

På senare tid har Dickens under namnet *Households Words*¹ i ett antal volymer utgifvit en samling af sina småskrifter, som innehåller en rik grufva för tidningar och tidskrifter. Samlingen består nemligen af små uppsatser, beskrifningar på orter, seder, allmänna inrättningar, fabriker, handelsetablissementer m. m. historiska skildringar, berättelser sanna eller diktade, poemer, små notiser o. s. v. Till det mesta torde dessa uppsatser vara äldre artiklar, skrifna för de periodiska skrifter, i hvilka Dickens varit medarbetare. Men en del äro påtagligen helt nya – och alla äro det troligen för svenska läsare.

För vår del skola vi icke underlåta att nu och då begagna denna grufva. En början göra vi i detta häfte med en uppsats, som vi anse vara både lärorik för alla deltagare och deltagarinnor i välgörenhetsanstalter och lifvande genom det exempel, densamma framställer på bemödande för de ringa lottades väl och på detta bemödandes framgång. Vi beklaga blott, att utrymmet förbjudit oss meddela uppsatsen i dess helhet, hvarigenom intrycket af densamma försvagas – men hoppas, att den äfven så skall försvara sin plats.

Dickens anför härefter exempelvis åtta särskilda fall till upplysande af de mottagnas föregående lif och den lyckliga belägenhet, hvari de på emigrationsorten befunnit sig. Deraf synes, att flera fortfarande stå i korrespondens med föreståndarinnorna för Hemmet. Ett bref medde-

¹ Kan öfversättas med »Läsning i hemmet».

las äfven, utvisande den innerligaste tillgifvenhet och tacksamhet från brefskrifvarinnans sida. Bland nämnda åtta har ingen vistats i Hemmet öfver 1 1/2 år; hvilket synes bevisa, att värden der måste vara utmärkt, samt att med god omsorg förbättring och förädling är lättare, än man kunde vara fallen att tro.

12 FINSKA LITTERATURSÄLLSKAPET.

10 *Litteraturblad n:o 3, mars 1855*

Finska Litteratursällskapet firade den 16 dennes sin årsdag tyst och anspråkslöst, hemligt kunde man säga, emedan Stadgarne förbjuda tillkännagifvande genom tidningarne af dagen för Sällskapets sammanträden. Gud skall dock veta, att ingenting i verlden kan läggas i öppnare dag, än Sällskapets sträfvanden och angelägenheter.

20 Ty hvad sker på denna årsdag? Ordföranden, professor Lönnrot, ger i enkla ordalag en öfversigt af Finska litteraturens odling från halfannat sekel tillbaka under yttranden af glädje, att språket på senaste årtionden kommit att ega någon likhet med öfriga menskliga idiomer, genom att i tryck ega en och annan framställning af ämnen, som i århundraden utgjort föremål för hela mensklighetens vetande. Sekreteraren, Hr Elmgren, uppläser en kort berättelse om Sällskapets verksamhet under det förflutna året. Skattmästaren, Hr Schauman, en dylik rörande Sällskapets penningeaffärer. Bibliothekarien, Hr Renvall, redogör för bibliotekets tillväxt i böcker och handskrifter och för sina tillgöranden vid detsamma ordnande. – Det är allt; och *högtidsdagen* är till ända.

30 Lyckligt dock, at vi Finnar äro vane vid ett så litet, så oändligen litet utrymme för Finskt språk och Finsk litteratur, att vi kunna glädja oss äfven öfver det minsta; och ännu lyckligare, att under den ringa, anspråkslösa formen arbetar sig fram ett verk af allvar och duglighet.

Oberoende af Finska Litteratursällskapet började Lönnrot sin bana. Hans verksamhet gaf första anledning till Sällskapets stiftande; men i sin fortgång hade den ett stöd i Sällskapets deltagande.

40 Från dessa Sällskapets första dagar förflöt ett decennium i översamhet, under hvilket Sällskapet endast var betänkt på att förskaffa sig nödiga fonder. Men en annan tid kom, som fordrade något mera, än medvetandet att pengar för ändamålet funnos i kassan. Och från den lyckliga stund, då Sällskapet beslöt att inga fonder ega, datera sig dess lifligare tillgöranden för det i Stadgarne uttalade syftemålet.

Endast kortsyntheten kan tadla detta Sällskapets beslut. Dess fond utgjorde då år 1846 endast 1 150 Rubel Silfver. Sedan dess har Sällskapet årligen utdelat en icke så obetydlig summa i reseunderstöd och honorarier, låtit på sin bekostnad trycka och utgifva ett antal arbeten, af hvilka största delen eger ett för all framtid blifvande värde; och Sällskapets behållning i boklager utgör nu S:r R. 11 459 – eller med afdrag af 20 % bokhandelsprocent och omkostnader för försäljningen, netto S:r R. 9 168.

50 Det kan låta säga sig, att, om årliga inkomster och räntor blifvit besparade, Sällskapet nu skulle ega ett kapital af anfördt belopp, hvaraf årliga räntan vore användbar för Sällskapets ändamål. Men för det första ger boklagret, ehuru böckerna säljas till jemförelsevis lågt pris, full ränta på förlagskapitalet. Och för det andra är det mer än väl känt, med huru mycket intresse man deltagar för ett Sällskap, som